

DEFINIZIO JURIDIKOAK

<p>Adopzioa Inst. 1.11pr. eta 4</p>	<p><i>Adoptio est legitimus actus, naturam imitans, quo liberos nobis quaerimus</i></p>	<p>Adopzioa egintza zilegia da, natura imitatuz umeak izatea bideratzen baitu</p>
<p>Akzioa Inst. 4.6pr.</p>	<p><i>Actio nihil aliud est, quam ius persequendi iudicio quod sibi debetur</i></p>	<p>Zor zaidana epaiketa bidez eskatzeko eskubidea besterik ez da akzioa</p>
<p>Askatasuna FLORENTINO, D. 1.5.4pr.</p>	<p><i>Libertas est naturalis facultas eius quod cuique facere libet, nisi quid vi aut iure prohibetur</i></p>	<p>Norberak nahi duena egiteko gaitasun naturala da askatasuna, beti ere indarrak edo zuzenbideak ez badu debekatzen</p>
<p>Ausentea ULPIANO, D. 50.16.199pr.</p>	<p><i>Absentem accipere debemus eum, qui non est eo loci, in quo loco petitur</i></p>	<p>Deitua izan den lekuan aurkitzen ez dena ausentetzat jo behar dugu</p>
<p>Beldurra ULPIANO, D. 4.2.1</p>	<p><i>Metus est instantis vel futuri periculi causa mentis trepidado</i></p>	<p>Berehalako edo geroko arriskuagatik burua dardarka jartzea da beldurra</p>
<p>Berritzea ULPIANO, D. 46.2. 1pr.</p>	<p><i>Novatio est prioris debiti in aliam obligationem vel civilem vel naturalem transfusio atque translatio</i></p>	<p>Aurrez baden zor bat beste obligazio zibil edo natural bihurtzea edo eraldatzea da berritzea</p>
<p>Doloa ULPIANO, D. 4.3.1.2</p>	<p><i>Dolus malus est machinatio quaedam alterius decipiendi causa, cum aliud simulatur et aliud agitur</i></p>	<p>Zerbait simulatuz beste zerbait eginez norbait engainatzeko trikimailua da dolo gaiztoa</p>
<p>Ebasketa PAULO, D. 47.2.1.3</p>	<p><i>Furtum est contrectatio rei fraudulosa lucri faciendi gratia vel ipsius rei vel etiam usus eius possessionisve</i></p>	<p>Aberasteko asmoz gauza bera edo haren erabilera eta edukitza maulaz nork bereganatzea da ebasketa</p>
<p>Egoitza SERVIO-ULPIANO CJ 10.40(39).7.1 DIOCLECIANO-MAXIMIANO</p>	<p><i>Domicilium est, ubi quis degitet rerum suarum summam constituit eo consilio, ut ibi maneat</i></p>	<p>Nor bizi izan eta ondasunak borondatearen menpe dituen lekua da egoitza, bertan egoteko asmoarekin</p>
<p>Estipulazioa POMPONIO, D. 45.1.5.1</p>	<p><i>Stipulatio autem est verborum conceptio, quibus is qui interrogatur daturum facturumve se quod interrogatus est responderit</i></p>	<p>Hitzezko modu juridikoa da estipulazioa, zeinaren arabera galdetua izan denak erantzuten du eman edo egingo duela galdetu zaiona</p>

<p>Ezinbesteko kasua GAYO, D. 44.7.1.4</p>	<p><i>Maiores casus est, cui humana infirmitas resistere non potest</i></p>	<p>Giza-ahultasunak aurre egin ezin dion hura da ezinbesteko kasua</p>
<p>Ezkontza (1) MODESTINO, D. 23.2.1 (2) Inst. 1.9.1 (3) TOMÁS DE AQUINO, <i>Summa Theologiae, Supplementum</i>, q. 44 a. 3c</p>	<p>(1) <i>Nuptiae sunt coniunctio maris et feminae et consortium omnis vitae, divini et humani iuris communicatio</i> (2) <i>Nuptiae sive matrimonium est viri et mulieris coniunctio, individuum vitae consuetudinem continens</i> (3) <i>Matrimonium est quaedam indissolubilis maritalis coniunctio inter legitimas personas, individuum consuetudinem vitae retineos</i></p>	<p>(1) Senarrak eta emazteak osatutako lotura, bizitza osorako partzuergoa eta jainkotar nahiz gizatar komunikazioa da ezkontza (2) Gizonak eta emakumeak beren bizitza zatietan bihurtzen duten moduan batzea da ezkontza (3) Bizitza bateratua daramaten pertsona legitimoen arteko senarremazte lotura zatiezina da ezkontza</p>
<p>Ezusteke kasua ULPIANO, D. 50.8.2.7</p>	<p><i>Fortuitus casus est, quem nullum humanum consilium providere potest</i></p>	<p>Giza-adimenak inolaz ere aurreikusi ezin duena da ezusteke kasua</p>
<p>Faltsutasuna Nov. 73 pr., 538koa</p>	<p><i>Falsum nihil aliud est quam veri imitatio</i></p>	<p>Benetakoa dena imitatzea besterik ez da faltsutasuna</p>
<p>Fideikomisoa Epitome Ulpiani 25.1</p>	<p><i>Fideicommissum est quod non civilibus verbis, sed precative relinquitur, nec ex rigore iuris civilis proficiscitur, sed ex voluntate datur relinquentis</i></p>	<p>Formula zibilekin ez baina erregutuz uzten den hura da fideikomisoa, zuzenbide zibilaren zorrotasunetik ez baina zerbait uzten duenaren borondateatik sortzeko</p>
<p>Gauza epaitua MODESTINO, D. 42.1.1</p>	<p><i>Res iudicata dicitur, quae finem controversiarum pronuntiatione iudicis accipit: quod vel condemnatione vel absolute contingit</i></p>	<p>Epailearen ebazpen bidez auziari amaiera ematen diona gauza epaitua: hala kondena bidez izan, nola absoluzio bidez</p>
<p>Gordailua ULPIANO, D. 16.3.1pr.</p>	<p><i>Depositum est, quod custodiendum alicui datum est</i></p>	<p>Zerbait gorde dezan norbaiti hura ematea da gordailua</p>
<p>Gastuak PAULO, D. 50.16.79</p>	<p><i>Impensae necessariae sunt, quae si factae non sint, res aut peritura aut deterior futura sit. Útiles impensae sunt, quae meliorem remfaciunt. Voluptariae sunt, quae speciem dumtaxat ornant, non etiam fructum augent</i></p>	<p>Gastua ez egiteagatik gauza galdu egingo balitz edo asko hondatuko balitz gastu hura beharrezkoa da. Gastua onurazkoa da gauza hobetzen badu. Gauza apindu bai baina erabilgarritasuna hobetu gabe, orduan gastua luxuzkoa da</p>

Indarkeria PAULO, D. 4.2.2	<i>Vis est maioris rei impetus, qui repelli non potest</i>	Indarkeria aldaratu ezineko gauza nagusiaren oldarra da
Ituna ULPIANO, D. 50.12.3pr.	<i>Pactum est duorum consensus atque conventio</i>	Ituna bi pertsonen arteko adostasuna eta hitzarmena da
Jaraunspena GAYO, D. 50.16.24=JULIANO, D. 50.17.62	<i>Nibil est aliud hereditas quam successio in universum ius quod defunctus habuit</i>	Hildakoak zeukan ondare osoan oinordekoa jartzea besterik ez da jaraunspena
Jendeen zuzenbidea (1) ULPIANO, D. 1.1.1.4 (2) GAYO 1.1=D. 1.1.9	(1) <i>Ius gentium est, quo gentes humanae utuntur</i> (2) <i>Ius gentium est, quod naturalis ratio inter omnes nomines constituit</i>	(1) Jendeen zuzenbidea da nazioek erabiltzen dutena (2) Arrazoi naturalak gizabanakoen artean ezartzen duena da jendeen zuzenbidea
Jurisprudenzia ULPIANO, D. 1.1.10.2	<i>Iuris prudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia, iusti atque iniusti scientia</i>	Zerutar eta gizakien gauzen ezagutza da jurisprudenzia, bidezko eta ez-bidezko denaren zientzia
Justizia ULPIANO, D. 1.1.10pr.	<i>Iustitia est constans et perpetua voluntas ius suum cuique tribuendi</i>	Justizia da bakoitzari berez dagokiona etemgabe emateko borondate iraunkorra
Kalumnia MARCIANO, D. 48.16.1.1	<i>Calumnian est falsa crimina intendere</i>	Faltsua den delitua leporatzea da kalumnia
Komodatoa Inst. 3.14.2	<i>Commodata res tunc proprie intellegitur, si milla mercede accepta vel constituta res tibi utenda data est</i>	Zerbait berez komodatoan eman dela ulertzeko, inolako ordainik onartu edo ezarri gabe, gauza eman behar da erabiltzeko
Konpentsazioa MODESTINO, D. 16.2.1	<i>Compensado est debiti et crediti inter se contributio</i>	Zorra eta kreditua lotuz bat egite da konpentsazioa
Kontratua LABEÓN-ULPIANO, D. 50.16.19	<i>Contractus est ultro citroque obligatio</i>	Elkarrenganako obligazioa da kontratua
Legatua FLORENTINO, D. 30.116pr.	<i>Legatum est delibatio hereditatis, qua testator ex eo, quod universum heredis foret, alicui quid collatum velit</i>	Gutziz jaraunslarena izan behar zuen hartatik beste norbaiti emateko testatzaileak herentziatik ateratzen du zerbait legatu bidez

<p>Legea (1) CICERÓN, <i>De legibus</i> 1.6.18 (2) GAYO 1.3 (3) PAPIANIANO, D. 1.3.1 (4) TOMÁS DE AQUINO, <i>Summa Theologiae</i> I-II q. 90 a. 1. 4c</p>	<p>(1) <i>Lex est ratio summa, insita in natura, quae iubet ea quae facienda sunt, prohibetque contraria</i> (2) <i>Lex est, quod populus iubet atque constituit</i> (3) <i>Lex est commune praeceptum, virorum prudentium consultum, delictorum quae sponte vel ignorantia contrahuntur coercitio, communis rei publicae sponsio</i> (4) <i>Lex est quaedam ordinatio rationis ad bonum commune, ab eo qui curam communitatis habet promulgata</i></p>	<p>(1) Naturan berez dagoen arrazoi gorena da legea, egin beharrekoa agindu eta aurkakoa debekatzen duena (2) Herriak agindu eta ezartzen duena da legea (3) Legea da arau komuna, pertsona zentzudunen aholkua, inork bere borondatez edo ezjakitez burututako delituen hertsadura, errepublika komunaren segurtasuna (4) Legea da arrazoi bidez ordenatzea ongizate komuna, nork eta herria gobernatzen duenak emana</p>
<p>Obligazioa Inst. 3.13pr.</p>	<p><i>Obligatio est iuris vinculum, quo necessitate adstringimur alicuius solvendae rei secundum nostrae civitatis iura</i></p>	<p>Gure herriko zuzenbidearen arabera zerbait ordaindu beharrera hertsatzen gaituen lotura juridikoa da obligazioa</p>
<p>Ondarea PAULO, D. 50.16.39.1</p>	<p><i>Bona intelleguntur cuiusque, quae deducto aere alieno supersunt</i></p>	<p>Inork bereak dituen ondasunak izango dira zorrak kenduta geratzen diren haiek</p>
<p>Pena (zigorra) ULPIANO, D. 50.16.131 pr.</p>	<p><i>Poenae est noxae vindicta</i></p>	<p>Delituaren zigorra da pena</p>
<p>Prekariora ULPIANO, D. 43.26.1pr.</p>	<p><i>Precarium est, quod precibus petenti utendum conceditur tamdiu, quamdiu is qui concessit patitur</i></p>	<p>Norbaitetik erreguz zerbait ematea eskatu eta emaileak hala uzten dion bitartean hura erabiltzeko parada da prekariora</p>
<p>Salbuespena ULPIANO, D. 44.1.2pr.</p>	<p><i>Exceptio dieta est quasi quaedam exclusio, quae opponi actioni cuiusque rei solet ad excludendum id, quod in intentionem condemnationemve deductum est</i></p>	<p>Zerbait erreklamatzeko akzioari aurkaratzen zaiona, uzitik edo kondenatik datorrena saihesteko, salbuespena deritzo eratorri zitekeena baztertu giten baitu.</p>
<p>Testamentua MODESTINO, D. 28.1.1</p>	<p><i>Testamentum est voluntatis nostrae iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit</i></p>	<p>Inork bere heriotzaren ondorenean egitea nahi denari buruzko borondate-adierazpen zuzena da testamentua</p>

<p>Tutoretza SERVIO-PAULO, D. 26.1.1pr. =Inst. 1.13.1</p>	<p><i>Tutela est vis (ius) ac potestas in capite libero ad tuendum eum, qui propter aetatem suam sponte se defenderé nequit</i></p>	<p>Tutoretza da pertsona askeak bere baitan duen indarra (zuzenbidea) eta ahalmena, duen adinagatik bere kabuz defendatu ezin den norbait babesteko</p>
<p>Usufruktua PAULO, D. 7.1.1</p>	<p><i>Usus fructus est ius alienis rebus utendi fruendi salva rerum substantia</i></p>	<p>Gauzen izaera errespetatuz, besterenak diren gauzak erabiltzeko edo gozatzeko eskubidea da usufruktua</p>
<p>Usukapioa MODESTINO, D. 41.3.3</p>	<p><i>Usucapio est adiectio dominii per continuationem possessionis (temporis lege defniti)</i></p>	<p>Etenik gabe (legez ezarritako epean) zerbait edukitzeagatik haren jabetza eskuratzea da usukapioa</p>
<p>Zorduna MODESTINO, D. 50.16.108</p>	<p><i>Debitor intellegitur is, a quo invito exigí pecunia potest</i></p>	<p>Borondatearen aurka ere diru-kopurua galdatu ahal zaiona da zorduna</p>
<p>Zuzenbidea CELSE-UPLIANO, D. 1.11pr.</p>	<p><i>Ius est ars boni et aequi</i></p>	<p>On eta bidezkoaren artea da zuzenbidea</p>
<p>Zuzenbide naturala ULPIANO, D. 1.1.1.3</p>	<p><i>Ius naturale est, quod natura omnia animalia docuit</i></p>	<p>Animal orori naturak erakutsitakoa da zuzenbide naturala</p>
<p>Zuzenbide pribatua ULPIANO, D. 1.1.1.2</p>	<p><i>Derecho privado: Ius privatum est, quod ad singulorum utilitatem</i></p>	<p>Partikularren onurari dagokiona da zuzenbide pribatua</p>
<p>Zuzenbide publikoa ULPIANO, D. 1.1.1.2</p>	<p><i>Publicum ius est, quod ad statum rei Romanae spectat</i></p>	<p>Herriaren egoerari dagokiona da zuzenbide publikoa</p>
<p>Zuzenbide zibila GAYO, D. 1.1.9</p>	<p><i>Ius civile est, quod quisque populus sibi ipse constituit</i></p>	<p>Herri bakoitzak beretzat eratu duena da zuzenbide zibila</p>